

Vragen en antwoorden GOO special 'Blad en maaisel als bodemverbeteraar, een belangrijke stap naar circulariteit' (26 maart 2024)

Presentatie Pilot blad-bokashi (gemeente Apeldoorn)

Waarom zou je het blad niet laten liggen?

In principe is het laten liggen van blad het uitgangspunt, maar op sommige percelen kun je het niet laten liggen. Bijvoorbeeld op een gazon omdat het dan op termijn bosgrond wordt. Er ligt veel blad in de berm langs wegen. Daar haal je blad weg omwille van de veiligheid (tegen de gladheid).

Is bokashi een zuur product of een basisch product?

Oersteengranulaat wordt aan het bladafval toegevoegd om te voorkomen dat het te zuur wordt. Na aanbrengen wordt de grond minder zuur.

Kun je rottend materiaal (blad in water) ook al gebruiken voor Bokashi?

We letten er goed op om geen rottend materiaal in het blad te hebben omdat dit effect heeft op het fermentatieproces.

Slootmaaisel wordt over het algemeen gemend met gewoon maaisel. Dus mengen met een droge materie.

Wat is de CO₂ balans?

Er zijn veel bewerkingen nodig: verzamelen, vegen shredderen en weer uitrijden. Geen kunstmatige toevoeging, wat voor steengranulaat?

Is het ook mogelijk om koffiedik aan bokashi toe te voegen? Of zorgt dit voor verzuring?

We hebben nog niet aan koffiedik gedacht. Maar je kunt van veel soorten organisch afval Bokashi maken. In Apeldoorn is keuze voor bladafval binnen de gemeente gemaakt.

Presentatie AgriCycling

Is het collectief dat je benoemt hetzelfde als een agrarisch collectief?

AgriCycling is geen agrarisch collectief. Het is een coöperatie van en voor boeren. Je hoeft als boer niet aangesloten te zijn bij een agrarisch collectief om deel te nemen in AgriCycling.

AgriCycling werkt nauw samen met BoerenNatuur, de vereniging van Agrarische collectieven in Nederland.

AgriCycling werkt ook veel samen met individuele agrarische collectieven.

Gebruiken jullie ook GFT afval?

We zijn begonnen met een redelijk uniforme keten. GFT brengt een bepaalde complexiteit met zich mee (microplastics, PFAS, etc). De grootste afvalverwerker (Omrin) bouwt een nieuwe fabriek.

Daarbij staat centraal dat zij GFT willen terugbrengen in de samenleving, niet voor de winst, maar om bij te dragen aan de transitie. Ook vanuit het oogpunt om de maatschappelijke kosten zo goed mogelijk te verdelen.

Reactie Deelnemer: daar ligt dan misschien een uitdaging voor gemeenten. Alles wat niet bij het GFT gegooid wordt hoeft ook niet in een keten te worden verwerkt.

Monitoren jullie naast het product ook de bodem waar het wordt toegepast? Zo ja, kijken jullie alleen naar de chemische samenstelling of ook de biologische samenstelling van de bodem?

Dat doen we zeker. Dat is onderdeel van het onderzoek. Kunstmest besparen door stikstof uit compost.

Wordt bermgras schoongemaakt van zwerfafval? Nabewerking?

We werken alleen met bermen die schoon zijn. Willen ernaartoe dat we zelf ook bermen schoon kunnen maken.

Is bij rechtmatigheid ook niet de allocatie van bermen aan toepassingen?

Ik weet niet of dat onder rechtmatigheid valt. Maar het valt wel onder kwaliteitsborging. Ervoor zorgen dat er zoveel mogelijk met schoon maaisel en blad wordt gewerkt. Het weten over welke bermen het gaat is zeker onderdeel van de kwaliteitsborging. Rechtmatig; het moet veilig zijn voor mens en milieu.

Wat gebeurt er nu met bermgras buiten dit project?

Dit gaat naar bestaande compostbewerkers. Daar is het gevaar nog wel eens aanwezig dat het niet schoon is. De grootste belemmering in kringlooplandbouw is de mens: door menselijke factoren zijn veel van de beschikbare afvalstromen van organisch materiaal op dit moment niet schoon.

Wordt slotmaaisel ook ingezet? Is dit ook een waardevolle groenstroom?

Ja zeker!

Hoe kijken jullie naar het tegengaan van de verspreiding van invasieve exoten? Ik kan me voorstellen dat de temperatuur in een bokashi niet hoog genoeg komt voor het doden van Japanse duizendknoop of de zaden van de reuzeberenklauw. (vervoersverbod?) Ook ander (on) kruiden zijn voor de agrarische sector niet wenselijk. Hoe borg je dat?

We verwerken alles met een dubbele kiemproef (Eurofins en CMC kweek).

Presentatie WUR-onderzoek effecten bodembioïologie en gewasopbrengst

Wat voor effect hebben gifstoffen voor het bodemleven?

We weten weinig van de effecten van gewasbeschermingsmiddelen op akkerbouwsystemen. We denken dat grondsoort en landgebruik voor het bodemvoedselweb de belangrijkste factoren zijn. Maar de beschermingsmiddelen zullen ook wat doen. Hoe groot het effect daarvan is, is onduidelijk.

Om dit overal in de akkerbouw toe te passen, moeten de agrariërs daarvoor biologisch gaan telen?

We hebben er niet veel data van maar denken wel dat het meespeelt. We weten dat het hele bodemvoedselweb per definitie is verstoord bij akkerbouw. Wil je wat veranderen in een intensief akkerbouw systeem, dan kost dat tijd. Bekend is dat bij omschakeling van gangbare naar biologisch akkerbouw op zandgronden na een paar jaar de micro-organismen beter in staat zijn om organische materialen af te breken. Het bodemleven moet 5-7 jaar 'wennen' aan deze omschakeling.

Spelen protozoa ook een rol?

Protozoa worden naar verwachting ook beïnvloed door toediening van de onderzochte producten. Maar vanwege het beschikbare onderzoeksbudget zijn protozoa niet geselecteerd om te betrekken in het onderzoek.